

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 21. II 1962.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Emilije Pallua, dr Branko Jakaša

Osiguranje tereta - Klauzula WA pokriva štete nastale dodirnom osiguranog tereta s drugom robom, ako je taj dodir neminovna posljedica nevremena - Tom klauzulom nisu pokrivena komercijalne štete - Kod osiguranja generične robe složene u balama, ne smatra se, osim ako nije drukčije ugovoreno, da je osigurana cijela količina tereta nedjeljivo, pa se šteta obračunava prema pojedinoj bali oštećenog tereta - Pojam nevremena - Dokazna snaga brodskog dnevnika

Na temelju ugovora o prodaji CIF, zaključenog s kupcem u New Yorku, tužitelj je početkom prosinca 1958. otpremio brodom "Makedonija" u New York 22 tone lista dalmatinske kadulje. U smislu uvjeta CIF tužitelj je osigurao teret kod tuženika protiv pomorskih transportnih rizika uz uvjete WA. Brod je tokom plovidbe na relaciji Casablanca-New York naišao na nevrijeme. Prilikom iskrcanja tereta ustanovljeno je oštećenje kadulje, nastalo zbog dodira s maslinovim uljem, koje je curilo iz bačava, složenih u brodskom trijemu poviše skladišta, u kome je bilo složeno lišće kadulje. Do curenja je došlo zbog toga što su zbog nevremena popustili i popucali vezovi i ograda, pomoću kojih su bačve s uljem bile osigurane i odijeljeno, što je dovelo do loma i oštećenja pojedinih bačava ulja.

Tužitelj je kao osiguranik tužio osiguratelja za naknadu štete.

Tuženik je otklonio isplatu, smatrajući da nije nastupio osigurani slučaj. U smislu uobičajenih tumačenja engleske police pomorskog osiguranja - a takvu je policu tužiocu izdao - klauzulom WA pokrivena su samo štete od pomorskih rizika. U ovom slučaju šteta nije nastupila od pomorskog rizika, nego dodirnom osiguranog tereta s drugom robom, a takve su štete pokrivena klauzulom All risks. Do dodira nije moralo doći, jer brodar nije smio u brodu složiti bačve s maslinovim uljem na mjesto gdje ih je smjestio, naročito ne s obzirom na činjenicu da je ispod njih bilo složeno lišće kadulje; ako ih je pak složio, bio je dužan da potpuno osigura ostali teret od dodira s uljem, vodeći računa o godišnjoj dobi u kojoj se plovidba vrši.

Sud je djelomično udovoljio tužbenom zahtjevu.

Poznato je da polica WA ne pokriva sve rizike koji se tokom pomorskog transporta mogu ostvariti, za razliku od police All risks, kojom se to postiže, no koja je skuplja, te se za nju plaća veća premija. Takvu policu tužitelj nije tražio.

Osnovano je tuženikovo stajalište da su policom WA obuhvaćeni "rizici i opasnosti mora" moraju restriktivno tumačiti, a da se klauzula o rizicima nastalima zbog nepravilnog postupka, ili grješke broдача, ili osoba u njegovoj službi, i prema tekstu same klauzule mora tumačiti u smislu da se osiguratelj neće moći pozivati na takve propuste, grješke i nepravilan rad pomenutih osoba, ako je zbog njih došlo do štete, koja je inače osigurana, nego će ju morati likvidirati kao da takvog nepravilnog rada, propusta ili grješaka nije bilo. Sud međjutim dodaje da se na bazi restriktivnog tumačenja klauzula o rizicima i opasnostima mora ne mogu isključiti od osiguranja štete koje su nastale kao neminovna posljedica ostvarenih rizika i opasnosti mora. Ovo leži u samoj prirodi osiguranja šteta prouzročenih rizicima i opasnostima mora.

U vezi s navedenim sud nalazi da je i sporna šteta nastala kao neminovna posljedica ostvarenog pomorskog rizika osiguranog policom WA, pa je zato i tužiočev zahtjev u osnovi opravdan.

Do takvog zaključka došao je sud na temelju ocjene dviju činjenica koje smatra odlučnim, a na koje tuženik ukazuje u dokaz stajališta da šteta nije bila osigurana. Te su činjenice: 1/ smještaj na brodu tereta ulja, kao opasnog za dodir drugog tereta; i 2/ snaga i karakter nevremena na koji je brod naišao u toku putovanja. Ako je, naime, ulje bilo smješteno u brodu na mjestu i na način koji ne odgovara pravilima struke, onda dodir ulja s osiguranim teretom nije morao biti neminovna posljedica, već samo posredna posljedica osiguranog rizika, u kojem slučaju tuženik ne bi bio dužan nadoknaditi štetu. Isto tako ako je brod s obzirom na godišnje doba, u kōm se plovidba vršila, morao očekivati i biti spreman na nevrjeme one vrste na kakvo je naišao, a teret ulja nije bio dovoljno izoliran od drugog tereta, ili nisu bile poduzete odgovarajuće mjere sigurnosti za sprječavanje dodira tereta s ostalim teretom, tada se ne bi moglo reći da je nastupio osigurani slučaj, jer šteta od kontakta s uljem ili s drugim teretom nije bila predmet osiguranja.

Sud je, međjutim, utvrdio da je teret ulja bio na brodu smješten u skladu s pravilima struke. To mišljenje zasniva na nalazu vještaka. Što se pak tiče druge odlučne činjenice, tj. snage i karaktera nevremena na koje je brod naišao, sud je ustanovio da je ono bilo takve snage da sve razborito predvidive i poduzete zaštitne mjere za učvršćenje i separiranje tereta nisu

mogle odoljeti, pa se u tom smislu ina smatrati ravnim višoj sili. Tužitelj se u dokaz ove činjenice potpuno osnovano poziva na podatke unesene u brodski dnevnik. Tuženik je sa svoje strane dobio od Saveznog hidrometeorološkog zavoda u Beogradu podatke o nevremenu, koje je u kritičnom slučaju vladalo na Atlantiku. Iz tih podataka slijedi da se oni podudaraju s navodima broskog dnevnika. Prema izvještaju spomenutog zavoda proizlazi da se radilo o vrlo jakoj ciklonskoj aktivnosti, koja je prouzrokovala olujne vjetrove 90 i 100 km na sat, pa čak i preko 110 km. Obzirom na ovakav izvještaj Hidrometeorološkog zavoda podaci broskog dnevnika i prijava nevremena, koju je zapovjednik broda izvršio prilikom dolaska u New York, moraju se smatrati valjanim dokazima o činjenicama koje se navode. Iz navedenih dokaza mora se izvesti zaključak da je brod na svom putu bio povremeno izvrnut takvom olujnom nevremenu koje se unatoč godišnjoj dobi, u kojoj se plovidba vršila, nije moralo nužno očekivati, i da je njegova snaga bila jača od mjera zaštite tereta koje je brod bio dužan poduzeti, a i poduzeo. A kako oluja predstavlja pomorski rizik, a ona je prouzročila pucanje i lomljenje čelik-čela i ogradnih dasaka kojima je teret ulja bio osiguran i separiran, a zatim valjanje i sudaranje bačava, te njihovo lomljenje i curenje, to se odatle mora zaključiti da je šteta od dodira ulja s listom kadulje nastala kao neminovna posljedica ostvarenog pomorskog rizika, bez suodgovornosti brođara ili osoba u njegovoj službi.

Tužitelj zahtijeva da mu tuženik naknadi ne samo štetu na robi i daljnju komercijalnu štetu koju je on pretrpio, jer ju nije mogao isporučiti svome kupcu. Tuženik osporava visinu tužbenog zahtjeva, napose u dijelu koji se odnosi na komercijalnu štetu tužioca, jer ova nije osigurana.

Sud smatra da tužiteljevo stajalište nema oslonu u ugovoru o osiguranju, jer policia osiguranja ne sadrži i rizik od komercijalnih gubitaka. Nastup osiguranog slučaja obvezuje tuženika na isplatu ugovorene osigurnine za teret koji se ima smatrati izgubljenim. U pogledu tereta, za koji se imaju vršiti izdaci, da bi se spasio i priveo upotrebi, osiguranje se proteže na takve izdatke i troškove razmjerno osiguranoj visini. Time je ujedno u smislu ugovora o osiguranju postavljena granica obveze za isplatu osiguranja. Pri tome treba voditi računa o tome da iz police ne proizlazi da je predmetom ugovaranja bila takva partija robe da bi na njenoj cjelovitosti osiguranik imao posebni interes, pa bi ju kao takovu cjelovitu i nedjeljivu osigurao. Naprotiv radi se o policom određenoj količini generične robe, koja se osigurava na određeni iznos, pa se s toga mora uzeti da je i svaki dio osigurane količine osiguran za adekvatni dio osiguranog iznosa, a to u praktičnim konsekvencijama znači da, u slučaju djelomičnog oštećenja tereta, naknada iz ugovora

o osiguranju ne može prijeći vrijednost koja po ugovoru o osiguranju otpada na taj dio tereta. Polazeći s toga stajališta sud prije svega utvrđuje da je od osiguranog tereta 127 bala kadulje stiglo neoštećeno na odredište, pa u pogledu toga dijela tereta nije nastupio osigurani slučaj, izuzevši one troškove koji su bili nužni da se izvrši njegova separacija od oštećenog tereta. Tužitelj dakle osim spomenutog dijela troškova nema temelja na zahtjev protiv tuženika ukoliko se tiče toga dijela tereta, a pogotovo ne s naslova komercijalnog gubitka, koji mu je nastao zbog zahtjeva njegovoga kupca za isplatu bonifikacije.

Za ostali, oštećeni, dio tereta sud tužitelju priznaje pravo na dokazanu štetu, držeći se pri tome gore iznesenih načelnih stajališta.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE
Drugostepena presuda od 24.III 1962.

Vijeće: dr Pavle Vinski, Gabro Badovinac, dr Branko Jakaša

Osiguranje tereta - Stivador koji sklopi nagodbu o naknadi štete s osigurateljem koji je štetu nadoknadio primaocu tereta, ne može od osiguratelja tražiti povraćaj na temelju nagodbe isplaćene svote, pozivajući se na ugovor o osiguranju koji je on sklopio s osigurateljem, a na temelju kojeg ugovora je pokrivena šteta koja je bila predmet nagodbe - Primjena načela poštenja i savjestivosti u ugovorima o osiguranju

Tužitelj je Luka i skladišta, a tuženik Državni osiguravajući zavod.

Tužitelj navodi da je osiguratelju platio iznos od dinara 42.671.- zbog manjka elektrodnih katoda, radi toga što je osiguratelj na temelju ugovora o osiguranju isplatio primaocu štetu. Navedenu svotu tužitelj je platio na temelju nagodbe s tuženikom. Međutim nakon isplate te svote, tužitelj tuži osiguratelja da mu istu svotu povрати. Smatra naime, da je kod tuženika osiguran od rizika odgovornosti upravo za štetu koju je platio na temelju nagodbe, te misli da ima pravo na regres prema tuženiku kao svom osiguratelju.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev.